

Latviešu valodas aģentūra

EIROPAS SAVIENĪBA

Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda projekts
„Latviešu valodas apguve, lai sekmētu trešo valstu pilsoņu iekļaušanos darba tirgū”
(Nr. PMIF/6/2016/1/03)

Diagnosticējošie uzdevumi latviešu valodas prasmes C1 līmenim

KLAUSĪŠANĀS PRASMES UZDEVUMS

1. uzdevums (C1)

Klausieties informāciju! To jūs dzirdēsiet divas reizes. Atzīmējiet, vai apgalvojums ir pareizs vai nepareizs, vai tekstā par to nav informācijas!

Apgalvojums	Pareizs	Nepareizs	Nav minēts
1. Aptaujā piedalījās visi Latvijas iedzīvotāji.			
2. Velojoslu ierīkošanu brauktuves daļā galvenokārt atbalsta respondenti, kuri dzīvo ielās ar intensīvu satiksmi.			
3. Vairāk nekā puse respondentu uzskata, ka pilsētas centrā velojoslas vispār nav vajadzīgas.			
4. Pēc autovadītāju domām, velosipēdistu izturēšanās uz ceļa rada bīstamas situācijas.			
5. Satiksmes ministrijas pārstāvis pauda bažas, vai turpmāk pietiks naudas velojoslu ierīkošanai.			
6. Veicot izmaiņas satiksmes organizācijā, ir jādomā par ieguvumu un zaudējumu samērīgumu.			

LASĪTPRASMES UZDEVUMS

2. uzdevums (C1)

Lasiet tekstu!

Gaidītie vai ne tik gaidītie svētki?

Vārds „svētki” lielākajai daļai cilvēku saistās ar patīkamām emocijām. Tomēr ne vienmēr. Piemēram, Ziemassvētki ir laiks, kad ziemas saltumā mūsu sirdīs vajadzētu iemirdzēties gaismai, kas sasilda un priecē, tomēr apkārt valdošie apstākļi, iespējams, daudzus cilvēkus nomāc. Kā izvairīties no tā un apjaust svētku būtību, stāsta sertificēta psihoterapeite Ilze Salēja:

„Pats vārds „svētki” jau izsaka to būtību, jo ir atvasināts no vārda „svēts”. Svētu svešvārdā varam dēvēt par sakrālu parādību vai lietu, kas ir pretstats ikdienišķai. Svētais un svētki vienmēr ietver arī kādu noslēpumu, mītu, kas ir jāuzmin. Svētumu un svētkus nevar uzzīmēt uz plakāta vai aprakstīt žurnālā, tos var tikai piedzīvot, apjaust.

Svētki dod iespēju *izlēkt* ārpus ierastā dzīves rituma. Svētki, rituāli, tradīcijas lielā mērā strukturē mūsu pašu dzīvi. Piemēram, saskaņā ar pētījumiem ģimenes, kurās cieņā ir svētku rituāli, ir noturīgākas nekā tās, kas svētkus nesvin un izturas pret tiem noraidoši. Svētki veido mūsu dzīves ietvaru, rāmi, kas ir ļoti nepieciešams mūsu pašu labklājībai un stabilitātei attiecībās.

Protams, jaunībā mums šie rāmji nepatīk, mēs neizprotam dažādu svētku nozīmi, dažādu rituālu jēgu, tāpēc bieži jaunībā daudz ko noliedzam. Taču ar laiku uztvere mainās, dzīve liek apzināties nepieciešamo kārtību, ko iezīmē svētki.

Svētki atkārtojas gadu no gada – kā lūgšana, kuru skaitām visu savu mūžu. Lūgšana nemainās, bet mainās pats lūdzējs. Tas pats ir ar svētkiem – gadu no gada ir Lieldienas, Ziemassvētki, Jāņi – šie svētki IR katru gadu, tikai mēs gadu no gada dažādi tajos piedalāmies. Svētki ir kā ass, kas savieno laiku un mūžību. Svētkus var aizliegt svinēt, svētkus var noliegt, bet īsti svētki jau notiek pasaulē arī bez mūsu piekrišanas. Tie vienkārši noteiktā brīdī ir. Ar to svētki atšķiras no *tusiņa* vai ballītes, kas nenotiek, ja mēs tos neorganizējam.

Protams, svētku būtību apzināties var dažādi – kas vienam ir nozīmīgi svētki, citiem ir vienkārši sanāksšana kopā ķeksīša pēc... Dziļā svētku izpratne un izjūta nenāk uzreiz. Es pati ilgu gadu, piemēram, nevarēju izprast Jāņus. Es nespēju *atvērt* šo svētku dziļāko būtību, man tie bija svētki tāpēc, „ka visi to dara”, bet kopumā man tas viss šķita savdabīga masu psihoze ar karnevāla iezīmēm. Tikai tagad, četrdesmit gadu vecumā, es sāku saprast, ko vasaras vidus īsti nozīmē cilvēcei, kas notiek ar katru cilvēku šajā laikā neatkarīgi no tā, grib viņš to vai ne.

Viss pasaulē ir tādā kā ieelpošanas un izelpošanas līdzsvarā. Daba arī visu laiku elpo – vasarā, kad viss zied un plaukst, ir dabas izelpa, turpretī ziemā – ieelpa, jo tad zeme savās dziļēs it kā uzņem atpakaļ augus, sēklas, nobirušās lapas. Dabā viss aplūst pirms lielās izelpas pavasarī un vasarā. Mums arī vajadzētu darīt līdzīgi – ziemā vērsties nevis uz āru, bet uz iekšu, uz savu dziļāko būtību, izvērtējot sevi un dzīvi. Tāpēc mēs jūtamies slikti saistībā, piemēram, ar iepirkšanās drudzi pirms Ziemassvētkiem vai pārmērīgu ballēšanos šai laikā. Tas ir pretrunā ar to, ko prasa daba. Ja mēs šo laiku pavadītu klusi un mierīgi, mēs justos daudz labāk! Turpretī veikali, kuros ir tūkstošiem dažādu gaismu un trokšņu, daudz cilvēku, nīgras pārdevējas un lielas cenas, mūs diezgan ātri var novest pie riebuma un izmisuma. Un nevis tāpēc, ka paši Ziemassvētki ir riebīgi, bet tāpēc, ka tas nav tas, kas cilvēkam būtu šobrīd jādara. Savukārt Jāņos notiek pretējais – mēs, cilvēki, kopā ar dabu ziedam un atdodam pasaulei savu gaišumu. Mēs piedalāmies lielajā izelpā.

Ziemassvētki ir kā termometrs, kas parāda, kā cilvēks jūtas šajā pasaulē. Ja kāds saka, ka mīl šos svētkus, tad es saprotu, ka šis cilvēks jūtas visnotaļ labi dzīvē. Bet, ja Ziemassvētkos viņam ir *drudzis*, tas rāda, ka dzīvē tam klājas grūti, kaut kas nav līdzsvarā. Nekas, ja tā ir vienu gadu, bet, ja cilvēks hroniski ienīst kādus svētkus – vienalga, Ziemassvētkus vai mātes dzimšanas dienu, ir vērts vēltīt laiku pārdomām par šo tēmu un papētīt šādas attieksmes cēloņus.”

Atzīmējiet pareizo atbildi!

1. Dažkārt gadās, ka cilvēki tieši pirms Ziemassvētkiem...

- A – aizmirst par gaidāmajiem svētkiem.
- B – jūtas nelaimīgi un nomākti.
- C – meklē psihoterapeita palīdzību.

2. Psihoterapeite I. Salēja domā, ka svētki...

- A – kā pretstats ikdienai bieži izsit cilvēku no līdzsvara un destabilizē attiecības.
- B – sakārto cilvēka dzīvi un ir nepieciešami, lai attiecības ģimenē būtu līdzsvarotas.
- C – ir tik noslēpumaina parādība, ka to ietekmi uz cilvēku attiecībām vajag pētīt.

3. Kā, pēc psihoterapeites domām, atšķiras svētki no parastām viesībām?

- A – Svētkus nepieciešams daudz rūpīgāk organizēt un saplānot.
- B – Svētkus nereti aizliedz svinēt varas iestādes.
- C – Svētki katru gadu ir noteiktā laikā neatkarīgi no cilvēku gribas.

4. Būdama četrdesmitgadniece, Ilze Salēja izprata, ka...

- A – vasaras saulgrieži ir kaut kas vairāk nekā tikai masu svētki.
- B – arī karnevāls var būt cilvēkam nozīmīgs notikums.
- C – svētku izjūta rodas tikai tad, ja kopā sanāk ļoti daudz cilvēku.

5. Izsakot domu, ka ziemā cilvēkiem, tāpat kā dabai, vajadzētu „vērsties uz iekšu”, psihoterapeite vēlas pateikt, ka...

- A – cilvēkiem šai laikā vajadzētu pēc iespējas vairāk atrasties telpās.
- B – cilvēkiem būtu jāiemācās kontrolēt savas emocijas un neizrādīt citiem nepatiku pret svētkiem.
- C – cilvēkiem šo laiku būtu jāpavada apcerīgi, pārdomājot sev nozīmīgas dzīves vērtības.

6. Ja cilvēka attieksme pret kādiem svētkiem ir krasi noraidoša,...

- A – viņam derētu izvērtēt, kāpēc tā ir.
- B – viņam vajadzētu iemācīties priecāties par dzīvi.
- C – viņam vajadzētu iemācīties pareizi svinēt svētkus.

RUNĀTPRASMES UZDEVUMS

4. uzdevums (C1)

Lasiet informāciju!

Aptuveni 70 % viedtālrunu lietotāju ierīci izmanto kā ceļvedi, meklējot aktuālo informāciju un pārlūkojot interneta portālus, liecina veiktā aptauja. Bet 66 % viedtālrunu īpašnieku visbiežāk tālruni izmanto adreses vai kādas iestādes darba laika meklēšanai. Savukārt 68 % respondentu viedtālrunus izmanto, lai komunicētu sociālajos tīklos.

Arvien biežāk viedtālrunus izmanto arī pirkumu veikšanai. 19 % respondentu atzina, ka ir veikuši pirkumus, izmantojot telefonu, jo vairs neredz īpašu atšķirību funkcijās, ja ir jāizvēlas starp viedtālruni vai datoru. Jauniešiem līdz 28 gadu vecumam svarīgs ir neierobežots interneta apjoms. Viņi atzīst, ka iespēja palikt bez interneta viņus ne vien uztrauc, bet rada diskomfortu, jo internets tālrunī tiek izmantots ļoti daudz gan darba, gan mācību un izklaides vajadzībām.

Strādājošie aptaujas dalībnieki vecumā līdz 28 gadiem atzīst, ka viedtālrunis ļauj viņiem veikt darbu un sekot notikumiem, atrodoties ārpus darbavietas.

Veidojiet stāstījumu, atbildot uz dotajiem jautājumiem!

- Formulējiet aptaujas tēmu!
- Kāda ir jūsu pieredze mobilā tālruna izmantošanā? Salīdziniet savu pieredzi ar aptaujas datiem!
- Kādas, jūsuprāt, ir mobilo ierīču un interneta izmantošanas pozitīvās un negatīvās puses? Miniet vismaz divus piemērus!
- Kāds ir jūsu viedoklis par problēmu: mobilais tālrunis bērna rokās?

Klausīšanās uzdevuma (C1) teksts.

Teksts dabiskā tempā skan audioierakstā vai arī to nolasa dzimtās (latviešu) valodas lietotājs(-i).

Velojoslas pilsētas centrā

Plašas diskusijas izraisīja pirms pāris gadiem ierīkotās velojoslas trīs Rīgas centra ielu braucamajās daļās. Šī gada sākumā tika veikta galvaspilsētas iedzīvotāju aptauja, kuras dati liecina, ka sabiedrībā par velojoslu ierīkošanu galvaspilsētā ir atšķirīgi viedokļi. Pēc aptaujas tika uzklausītas arī dažādu ekspertu domas.

Daļa aptaujāto, īpaši tie, kuri dzīvo centra „dzīvākajās” ielās, pauda viedokli, ka velojoslu ierīkošana, norobežojot joslu braucamajā daļā, ir atbalstāms projekts. Pēc viņu domām, velojoslu ierīkošana visās lielākajās ielās samazinātu automašīnu plūsmu, jo daļa autobraucēju mašīnas vietā izvēlētos pārvietoties ar velosipēdu. Ielas kļūtu klusākas, samazinātos piesārņojums. Cilvēkiem šādas ielas kļūtu pievilcīgākas, viņi labprāt iegrieztos kādā veikalā vai kafejnīcā, īpaši vasaras sezonā, kad daudzviet uz ietves daļas ir ierīkotas āra kafejnīcas. Tādējādi ieguvēji būtu arī uzņēmēji.

Daudzi respondenti (gandrīz 63 % no aptaujātajiem) kopumā atzinīgi vērtēja ideju par velojoslu ierīkošanu pilsētas sirdī, taču uzskatīja par nepieņemamu šādu joslu ierīkošanu uz braucamās daļas rēķina. Lielāko sašutumu par šādu velojoslu ierīkošanu pauda respondenti, kuri ikdienā brauc ar auto. Viņi minēja vairākus faktus, kāpēc šāds risinājums ir absurds: pirmkārt, tādā veidā tiek samazināta braucējiem atvēlētā platība, un tas nozīmē lielākus sastrēgumus pilsētas centrā un transportlīdzekļu stāvvietu skaita samazināšanos; otrkārt, tiekot apdraudēti paši velosipēdisti. Šajā sakarā autobraucēji izteica diezgan asu kritiku par velosipēdistu braukšanas stilu un uzvedību uz ceļa – vienā brīdī viņi jūtoties kā riteņbraucēji, citā – kā gājēji, bet vēl citā – kā autobraucēji. Un tad autovadītājam vairs neesot garantijas, ka viņš spēs izvairīties no sadursmes.

Aptaujā tika noskaidrots arī braukšanas mācību instruktoru viedoklis. Vairāki no viņiem atzīmēja, ka sevišķs satiksmes drošības apdraudējums uz brauktuves daļā ierīkotajiem veloceliņiem ir paredzams ziemas apstākļos, kad brauktuves nebūs tīrītas vai būs nepietiekoši labi notīrītas – tad nebūs saskatāms ceļa apzīmējums, kas liecina par velosipēda celiņu. Pēc viņu domām, ar brauktuvi vienā līmenī ierīkoti velosipēdistu celiņi Latvijā ir neveiksmīgs mēģinājums līdzināties Eiropai satiksmes organizēšanas jomā.

Kopumā jāsecina, ka jautājums par šādu veloceliņu ierīkošanu ir skatāms kompleksi, pētot satiksmes plūsmu un transportlīdzekļu daudzumu. Taču galvenais, veicot kāda būtiskas satiksmes organizācijas izmaiņas, ir izanalizēt, kādi būs ieguvumi no šādām izmaiņām un kādas neērtības var rasties ceļu satiksmes dalībniekiem.

(Pēc materiāla presē)

Klausīšanās uzdevuma (C1) atbildes

Apgalvojums	Pareizs	Nepareizs	Nav minēts
1.		x	
2.	x		
3.		x	
4.	x		
5.			x
6.	x		

Lasīšanas uzdevuma (C1) atbildes

1.	B
2.	B
3.	C
4.	A
5.	C
6.	A

VĒRTĒŠANA

Vērtējums ir pozitīvs, ja iegūti vismaz 12 punkti no maksimālajiem 24 punktiem.

Klausīšanās uzdevuma (C1) maksimālais punktu skaits – 6 punkti.

Lasīšanas uzdevuma (C1) maksimālais punktu skaits – 6 punkti.

Vērtējot rakstītprasmes un runātprasmes uzdevumus (īpaši – vārdu krājumu un gramatiskās kļūdas), ir jāņem vērā atbilstošajam valodas prasmes līmenim izvirzītās prasības – sk. A. Šalme, I. Auziņa. „Latviešu valodas prasmes līmeņi: augstākais līmenis C1, C2. Vadlīnijas.”, LVA, 2016.

Rakstītprasmes uzdevuma (C1) vērtēšana

Rakstiet pārspriedumu, atbildot uz jautājumiem!

1. Paskaidrojiet, kā jūs izprotat teicienu „Mācies no pagātnes, dzīvo šodienai un tici rītdienai”!
2. Izklāstiet, kā jūsu dzīvē tiek īstenota šī pamācība!
3. Kāpēc, jūsuprāt, cilvēkam dzīvē nepieciešams izvirzīt kādus nākotnes mērķus?

Darba apjoms 100–110 vārdu.

Maksimālais punktu skaits – 6 punkti (3 kritēriji x 2 punkti). Ja uzrakstītā teksta apjoms ir mazāk par 50 vārdiem, darbu nevērtē.

	Saturs	Tekstveide	Gramatiskā pareizība
2	Izvērsti atbildēts uz visiem jautājumiem. Skaidri formulēts un pamatots personiskais viedoklis un izpratne par izteikumu.	Loģisks, precīzs un strukturēts domas izklāsts.	Maz (1–5) dažāda veida gramatisko kļūdu.
1	<u>1. variants.</u> Ir atbildes tikai uz diviem jautājumiem. <u>2. variants.</u> Ir atbildes uz visiem jautājumiem, taču tās ir vispārīgas, bez personiskās attieksmes. Nepārlicinoši skaidro izteikumu.	Domās izklāstā vietumis trūkst loģiskuma. Ir dažas neprecizitātes vārdu izvēlē.	Ne vairāk kā 6–10 dažāda veida gramatiskās kļūdas.
0	Ir atbilde tikai uz vienu jautājumu.	Domās izklāstā trūkst loģiskuma. Ir regulāras neprecizitātes vārdu izvēlē.	Vairāk par 10 dažāda veida gramatiskajām kļūdām.

Runātpreces uzdevuma (C1) vērtēšana

Veidojiet stāstījumu, atbildot uz dotajiem jautājumiem!

- Formulējiet aptaujas tēmu!
- Kāda ir jūsu pieredze mobilā tālruņa izmantošanā? Salīdziniet savu pieredzi ar aptaujas datiem!
- Kādas, jūsuprāt, ir mobilo ierīču un interneta izmantošanas pozitīvās un negatīvās puses? Miniet vismaz divus piemērus!
- Kāds ir jūsu viedoklis par problēmu: mobilais tālrunis bērna rokās?

Maksimālais punktu skaits – 6 punkti (3 kritēriji x 2 punkti).

	Uzdevuma izpilde (valodas funkciju izpilde – viedokļa paušana, salīdzināšana, pamatošana)	Domas izklāsts	Gramatiskā pareizība
2	Atbild uz visiem jautājumiem, pārliecinoši formulējot savu attieksmi personisko viedokli, spēj to pamatot.	Izsakās brīvi un plaši. Loģisks, precīzs un pārdomāts domas izklāsts.	Runā gramatiski pareizi, pieļauj dažas kļūdas, lietojot sarežģītas gramatiskās konstrukcijas.
1	<u>1. variants.</u> Atbild uz visiem jautājumiem, taču vispārīgi. Nepārliecinoši formulē savu viedokli un pamato to. <u>2. variants.</u> Atbild tikai uz diviem vai trim jautājumiem, taču pietiekami izvērsti un pārliecinoši.	Izsakās pietiekami brīvi. Doms izklāsts vietumis nav pārdomāts. Ir dažas neprecizitātes vārdu izvēlē.	Pārsvarā runā gramatiski pareizi, pieļauj kļūdas sarežģītās gramatiskās konstrukcijās.
0	Atbild tikai uz vienu jautājumu.	Doms izklāstā trūkst loģiskuma. Ir regulāras neprecizitātes vārdu izvēlē.	Regulāri pieļauj gramatiskās kļūdas.